

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 214

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, torek 19. septembra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Angleži in Francozi bodo vojno nadaljevali

Skupna izjava nemške in sovjetske vlade - Poljska, Anglija in Francija ne bodo napovedale Rusiji vojne - Nov Hitlerjev mirovni predlog in stališče antante - Bitke na morju in v zraku - Poljska bo vmesna država, „če bodo Poljaki pametni“, sicer pa protektorat po zgledu Češke

BERLIN, 19. sept. Nemška in sovjetska vlada sta objavili včeraj sledečo izjavo: »Da se onemogočijo neutemeljena ugibanja o nalogah nemških in sovjetskih čet, ki operirajo na ozemlju Poljske, izjavljata nemška in sovjetska vlada, da operacije teh čet ne zasledujejo nobenega namena, ki ne bi bil v skladu s skupnimi interesi Nemčije in Sovjetske unije, ali bi nasprotoval duhu med obeh vladama sklenjenega nenapadalnega pakta. Naloga teh čet je, da obnove na Poljskem red in mir, ki sta bila porušena zaradi razpada poljske države, ter omogočijo prebivalstvu Poljske, da na novo ustvari in uredi pogoje svojega državnega obstoja.« Razen tega je izdala nemška vlada še sledeči dodatek: »Vladi Nemčije in Sovjetske unije zastopata mišljenje, da so prenehali obstajati naravni eksistencijski pogoji dosedanje poljske države, ki so ji manjkali dejanski že pri njeni ustanovitvi ter da je ta poljska državna stavba končnoveljavno razpadla. Obe vladi pa soglašata v tem, da je treba poljskemu narodu pomagati pri ustvaritvi novih potrebnih pogojev za nov državni organizem. To pa je izključno naloga nemške in sovjetske vlade. Obveznosti Anglije in Francije nasproti Poljski so posle s tem brezpredmetne, zato jima je treba sedaj postaviti vprašanje, zakaj hočeta prav za prav še vojno?«

Vojne napovedi Rusiji ne bo

PARIZ, 19. sept. Kakor se izve, poljska vlada ne namerava napovedati sovjetski Rusiji vojne zaradi vkorakanja v vzhodno Poljsko. S tem odpade tudi potreba, da bi Francija in Anglija stopili v vojno stanje s sovjetsko Rusijo. Sovjetska vlada je uradno izjavila, da je vkorakala v vzhodno Poljsko le zato, da zaščiti belorusko in ukrajinsko prebivalstvo, obenem pa tudi, da hoče nadalje ostati nevtralna v sedanjih evropskih vojni. V ostalem se pa ta izjava sovjetske vlade presoja tu le kot »diplomatska fikcija«, kajti Rusija čaka le na ugoden čas, da stopi v vojno proti zahodnim demokracijam. V zvezi s tem se razpravlja tudi o nadaljnjem zadržanju Italije in slika se glasovi, ki pravijo, da bi se utegnila zunanja politika Italije že v najkrajšem času do temelja izpremeniti.

Vojna se bo nadaljevala

LONDON, 19. septembra. Reuter. Službeno poročilo o vpadu sovjetske armade v Poljsko se glasi: Kar se je dogodilo, ne bo spremenilo stališča angleške vlade in njene države. Anglija bo izpolnila svoje obveze do Poljske ter se bo uprlo, dokler ne bo dosegla postavljene cilje.

LONDON, 19. sept. Po dobljenih zanesljivih informacijah pripravlja Hitler že za prihodnje dni ponudbo za sklenitev miru z Anglijo in Francijo. Njegova ponudba bo baje vsebovala tudi predloge, da se ureditve vseh spornih vprašanj, ki obstajajo med Nemčijo in zahodnimi demokracijama, v prvi vrsti glede nove razdelitve kolonij. Na uradnem mestu se izjavlja, da angleška in franc. vlada že ni preokretu na Poljskem, da sta trdno odločeni nadaljevati vojno do končne ru dovoliti, da bi zmagala krivica.

BUDIMPEŠTA, 19. sept. Havas. Berlinski dopisnik »Magyar Orszaga« javlja, da se še vedno ne ve zagotovo, če bo rusko-nemški pogodbli začrtana demokracijska črta med obema okupacijskima vojskama. Dopisnik ve tudi povedati, da se bo Nemčija izjavila glede Antantinih in Francije o nadaljnjih vojaških operacijah. Vesti o protisovjetskih gibanjih v Ukrajini niso potrjene. Predvideva

poučenih krogih smatrajo, da vpad ruskih čet v Poljsko ne pomeni avtomatske napovedi vojne Rusiji od strani Anglije in da bi bilo preuranjeno izvajati zaključek, da gre poteza Rusije popolnoma v prilog Nemčije.

LONDON, 19. sept. Reuter. Ministrstvo za informacije je izdalo tole objavo: Angleška vlada je proučila položaj, ki je nastal po napadu na Poljsko, odrejenem od strani sovjetske vlade. Ta napad, izvršen na zaveznika Velike Britanije v trenutku, ko se je, četudi oslabiljen, bori proti premočni nemški sili, se po mnenju vlade Njegovega britskega veličanstva ne more opravičiti z argumenti, iznešenimi od strani sovjetske vlade. Angleška vlada izjavlja, da se ni ničesar zgodilo, kar bi Anglijo odvrnilo, da ne bi izvršila vseh nalog in ciljev, ki si jih je v tej vojni zadala.

se nadalje sklicanje rajstaga, na katerem bi Hitler poslal na svet apel, ki bi imel obliko ultimata proti zapadnim silam. Trenutno pa še vladni krogi v Wilhelmstrasse o vseh teh namerah molčijo.

NEMSKA PODMORNICA NA TIHEM OCEANU

LONDON, 19. septembra. Nemška podmornica, ki se je pojavila v Tihem oceanu v bližini čilenske obale, je ustavila že več nevtralnih ladij in ugotovila njihovo pripadnost, nakar jih je pustila neovirano pluti dalje. Angleška bojna mornarica na Tihem oceanu je dobila nalogo, da podmornico izsledí in uniči. Zasledovanje vodi križarka »Achille«.

»LA REPUBLIQUE« NE IZHAJA VEC
PARIZ, 19. septembra. Levičarski dnevnik »La Republique« je prenehal izhajati.

Angleški letalec potopil podmornico

LONDON, 19. sept. Reuter. Neki južnoafriški letalski častnik, ki služi v angleškem letalstvu, je na škotski zahodni obali opazil pri poletu nad morjem neko podmornico. Najprej ni mogel dognati, kateri državi pripada, zato je oddal več strelcev iz strojnice v bližino ladje. Na povelnjskem mostu je videl nekaj mornarjev. Po svarilnih streljih podmornica ni izdala svoje narodnosti, marveč je letalec opazil, da so mornarji zlezli v notranjost, zaprl dohod in začeli podmor-

Poljska vlada ostane

PARIZ, 19. septembra. Z ozirom na razmotrivanja, ki so se pojavila v svetu, ali bosta francoska in angleška vlada še dalje priznavali poljsko vlado, kljub temu, da je zapustila ozemlje Poljske, se tu izjavlja, da to dejstvo ničesar ne spreminja na dejanskem pravnem stanju. Anglija in Francija priznavata dalje uradni značaj poljske vlade, kakor sta priznavali enak značaj tudi belgijski in srbski vladi za časa svetovne vojne, ki sta prav tako morali zapustiti svoje državno ozemlje.

WASHINGTON, 19. septembra. Višji

uradnik državnega departmana je izjavil, da bo poljski veleposlanik grof Potocki, kljub spremenjenemu položaju na Poljskem, še nadalje zastopal poljsko vlado pri vladi Zedinjenih držav Severne Amerike. Gre za enak primer, kakor glede češkoslovaškega poslanika Hurbana, ki je po zasedbi češkoslovaške še nadalje ostal diplomatski zastopnik ČSR v USA. Ako se bo poljska vlada namestila v Parizu, bo odšel tja tudi veleposlanik USA, da zastopa svojo vlado pri vladi Poljske.

Nemci dovažajo na zahodno fronto divizije s Poljske

PARIZ, 19. septembra. Francoski komunisti pravi, da je francoska mornarica potopila več nemških podmornic. Pri Saarbrücknu so Nemci izpraznili več manjših vasi ter se umikajo. V ozadju Siegfriedove črte so francoski letalci opazili, da Nemci dovažajo nove čete. To so prve divizije, ki so prispele za pojačenje s poljskega bojišča. Bilo je tudi več bojov med francoskimi in nemškimi letalci, pri katerih so prvi ostali zmagovalci. Francoski generalni štab je zelo zadovoljen z malenkostnimi izboljšavami na zahodnem bojišču, posebno še, ker je sovražnika stal protinapad, ki se je ponesrečil, veliko števílo ljudskih žrtev.

PARIZ, 19. septembra. (Havas.) Mir,

Pakt o Črnem morju

ANKARA, 19. sept. Iz poučenega vira se potrjuje, da teko med turško in sovjetsko vlado pogajanja za sklenitev novega medsebojnega sporazuma. Pogajanja napredujejo naglo in ugodno. Glavna vsebina tega sporazuma bo medsebojna garancija o izključitvi vsakega tujega vpliva na Črnem morju. Potovanje turškega zunanjega ministra Saradzogla v Moskvo je v zvezi s podpisom tega pakta.

PREPOVED ANGLEŠKEGA IZVOZA V NEVTRALNE DRŽAVE

LONDON, 19. septembra. Angleška vlada je prepovedala vsak izvoz angleškega trgovskega blaga in drugih produktov v vse nevtralne države Evrope in še v nekatere na drugih celinah. Izvoz v posameznih primerih se dovoli lahko samo po individualni presoji vlade.



KAREL RADEK

je bil včasih v Rusiji glavni novinar sovjetskega režima. Vseskozi se je zavzemal za to, da bi Rusija bila v dobrih odnosih z Nemčijo. Bil je tudi eden izmed glavnih pristašev generala Tuhačevskega, ki je bil predlanski zaradi svojih zahtev, da se Rusija veže z Nemčijo, postavljen kot izdajalec pred vojaško sodišče in ustreljen. Da je zarota, v kateri je bilo ustreljenih veliko število vodilnih ruskih osebnosti, prišla na dan, gre zaslugi Karlu Radku, ki je zaroto izdal, da si reši glavo. O tem je časopisje svoječasno veliko pisalo. Zdaj prinašajo listi vest, da bo postavljen za guvernerja novozavzetih provinc.

Zadnji dnevi poljskega odpora

Varšava se še vedno brani — Ruske čete so zasedle Vilno ter dosegle že Brest Litovsk, Lvov in madžarsko mejo — Beg v Romunijo, Madžarsko, Litvo, in Estonijo — Vdova po maršalu Pilsudskem na Litvanskem

VARSÁVA, 19. septembra. PAT. Polkovnik Lipinski je po varšavskem radu, ki je še vedno v poljskih rokah, izjavil, da so Nemci bili na vzhodni fronti Varšave premagani ter vrženi nazaj. Prav tako so se morali umakniti zahodno od Varšave. Varšavski župan, ki je govoril z njim, je dejal, da se Varšava do zadnjega ne bo vzdala. Včeraj je bilo 12 letalskih napadov na Varšavo in poljsko protiletalsko topništvo je sestrelilo veliko število nemških letal, ki so padla na mesto. Poljaki imajo v svojih rokah še vedno Lublin, Lvov, Brest Litovsk.

LONDON, 19. septembra. Reuter. Poljskih ulicah se bijejo krvavi boji med Poljaki in ukrajinskimi prebivalstvom.

LONDON, 19. septembra. Reuter. Ruske in nemške čete so se sestale pri Brestu Litovskem. Mesto samo je še vedno v poljskih rokah.

RIGA, 19. septembra. (Reuter.) Ruske čete so včeraj popoldne dosegle Oszmiany, oddaljen 48 kilometrov od Vilne. Spritno naglega prodiranja rdeče vojske na Poljskem, so tuji konzulati oblegani od oseb, ki hočejo imeti vizume. Večina tujih uradnikov je še v Vilni, a so pripravljene na takojšnji odhod, ker je čedalje težje dobiti živila.

KAUNAS, 19. septembra. (Havas.) Litvansko zunanje ministrstvo je v stalni telefonski zvezi z litvanskim generalnim konzulatom v Vilni. V času zadnjega telefonskega pogovora, snoči ob 19. uri, mesto še ni bilo zasedeno od ruskih čet.

RIGA, 19. sept. Iz zasebnega vira se poroča iz Vilne, da so vkorakale rdeče čete v mesto sredi ob 21. uri srednjeevropskega časa. Po mestnih ulicah se je razvilo divje streljanje med Poljaki in Rusi.

KAUNAS, 19. sept. V pretekli noči so prekoračile litvansko mejo mnogoštevilne zaključene formacije poljske vojske. Samo v smeri od Vilna so pri postaji Vievies prešle na Litvansko poljske čete v številu okoli 50.000 mož. Pri razoroževanju obeh čet, ki so prispele čez mejo z vsem svojim orožjem, tanki, topovi itd., se ni dogodil noben incident. Odvzeto orožje se odvaža v notranjost Litve. Mimo tega je prešlo litvansko mejo tudi več deset tisočev civilistov. Vilno so sovjetske čete zasedle sredi ob 21. uri.

RIGA, 19. sept. DNB. Število poljskih letal, ki so se spustila na litvansko ozemlje, se je zvišalo na 82. Najbrže pa s tem še ni končan pobeg poljskih letal na Litvansko. Litvanske oblasti so ta letala zaplenile, posadke so bile razorožene in internirane.

KOVNO, 19. sept. Stefani. Med mnogoštevilnimi begunci iz Poljske, ki so pribežali v Litvo, so tudi vdova maršala Pilsudskega ter njeni dve hčeri.

BEOGRAD, 19. sept. Havas. Beograjski radio javlja iz Budimpešte: Ruske čete so dosegle na madžarsko mejo.

BUDIMPEŠTA, 19. sept. Havas. Madžarska je storila na poljski meji vse

potrebne varnostne ukrepe. V Madžarsko je prišlo preko meje veliko število poljskih beguncev. Obmejni komisar je ukrenil vse potrebno za koncentracijo beguncev v Užhorodu, v kolikor ne bodo beguncev porazdelili tudi še po ostalih krajih Madžarske. Vojaški begunci bodo ob meji razoroženi.

BUDIMPEŠTA, 19. sept. Reuter. Madžarska vlada je zaprla svojo mejo na Karpatih ter ne dovoli Poljakom, da jo prekoračijo. Razorožili so že več polkov.

BUKAREŠTA, 19. sept. Doslej je pribežalo s Poljskega v Romunijo 4500 civilnih oseb, večinoma aristokratov. Razen tega je prispele tudi 400 otrok.

MOSKVA, 19. sept. Iz vseh delov unije prihajajo brzojavke, v katerih pozdravlja prebivalstvo vkorakanje sovjetskih čet na ukrajinsko in belorusko ozemlje na Poljskem. Tudi belorusko in ukrajinsko prebivalstvo je sprejelo sovjetske čete v mnogih vaseh meših z velikim navdušenjem. Prebivalstvo je raztrgalo poljske zastave in jih nadomestilo s sovjetskimi. Poljski veleposlaniki in uradniki, ki so bili pri prebivalstvu zasvoženi, so pobegnili. Povsod se slišijo vzkliki S alinu in sovjetski vladi. Ljudstvo prepeva doslej prepovedane ukrajinske in beloruske pesmi.

Kakšna bo usoda Poljske?

MOSKVA, 19. septembra. Reuter. V uradnih krogih imajo dve ideji glede delitve Poljske. Po prvi naj bi Poljaki dobili majhno vmesno državo, »če se bodo lepo obnašali«. Ustanovitev te države je odvisna pred vsem od Poljakov samih. Druga ideja pa naj bi bila: protektorat po zgledu Češke in Moravske.

MOSKVA, 19. septembra. Havas. Poljski veleposlanik v Moskvi je prejel od svoje vlade nalog, naj takoj zapusti sovjetsko Rusijo. Člani poljskega veleposlaništva in konzulatov v Moskvi, Leningradu, Minsku, Kijevu, kakor tudi zastopnik agencije Pat in njihove družine so včeraj odpotovali v Romunijo.

Nemci potopili angleško matično ladjo za letala

LONDON, 19. septembra. Včeraj je nemška podmornica potopila s torpediranjem angleško pomožno matično ladjo za letala »Courageous«.

LONDON, 19. septembra. Reuter. Admiraliteta je izdala listo 438 rešenih mornarjev, med njimi 40 častnikov, z angleške letalske matične ladje »Courageous«, ki je bila potopljena od nemške podmornice. Ko je bila matična ladja, ki pripada angleški rezervni mornarici, zadeta od torpeda, so takoj ugasnile vse luči. Navzlic tem — napad je bil izvršen ob 8 zvečer; — so rušilci, ki so rušilci, ki so spremljali ladjo, takoj začeli zasledovati nemško podmornico. Vrgli so večje število min, ki eksplodirajo v globinah, in posledica tega je bila, da se podmornica ni več pojavila. Z veliko verjetnostjo se misli, da je bila zadeta in da seje potopila. Mornarje s »Courageousa« so pobrale angleške vojne ladje ter neki holandski in ameriški parnik, ter jih prepeljale na kopno. »Courageous« se je potopil v 20. minutah. Večina mornarjev je poskakala v morje. Eden izmed njih, ki je plaval poldrugo uro v mrzli vodi, je dejal, da je videl, kako se je večje število mornarjev utopilo.

LONDON, 19. sept. Havas. V današnjem poročilu javlja informativno ministrstvo o akcijah proti nemškim podmornicam. Čeprav podrobnosti o tej akciji še vedno zadržujejo v tajnosti, se je vendar že lahko izvedelo, da pri akcijah proti podmornicam sodelujejo v prvi vrsti regularne letalske eskadrole, ki jih podpirajo pomožne letalske edinice. Ta letala odlikuje neverjetna hitrost in strahovit učinek njihovih bomb, četudi so vržena z velikih višin. V angleških vojaških krogih so prepričani, da se nemške podmornice ne bodo upale več prikazati v Rokavskem zalivu. Dejstvo je, da je že danes uničenih veliko število nemških podmornic, veliko število pa jih je tudi težko pokvarjenih. Načrtna akcija angleškega letalstva bolj in bolj onemogočuje nemško podmorniško vojno.

Angleške bombe so tako učinkovite, da poškodujejo podmornico tudi takrat, če padejo v njeni neposredni bližini.

LONDON, 19. sept. Reuter. Ministrstvo za informacije sporoča, da so bile danes opažene in napadene mnoge sovražne podmornice. Nadalje je v tem poročilu rečeno, da se nekatere teh podmornic ne bodo nikoli več pojavile z morskega dna, na katerem zdaj ležijo. Tudi nekaj drugih podmornic je težko poškodovanih.

LONDON, 19. sept. Reuter. Informacijsko ministrstvo javlja, da je bilo po opljenih večje število nemških podmornic. Mošvo 10.500 tonskega angleškega parnika »City of Paris« je bilo rešeno, prav tako tudi 13 mornarjev od 15 s potopljenega parnika »Brandon«.

AMSTERDAM, 19. sept. (DNB.) Po

vestih neke privatne agencije je neka podmornica potopila angleško ladjo »Rudyard Kipling«. Podmornica je sprejela posadko 13 mož in jo v rešilnem čolnu napotila do obale. Neka druga nemška podmornica je potopila veliko angleško ladjo »Nepuni«.

LONDON, 19. sept. Reuter. Službeno potrjujejo, da je bilo na Falklandskem otočju izkrcanih in tamkaj interniranih 33 članov posadke nemškega parnika »Karl Fritzen«. Z guvernerjem dovoljenjem je s smel kapetan obvestiti o dogodku svoje podjeje v Emdenu. Vest se glasi: »Karl Fritzen« se je potopil 4. septembra. 33 članov posadke se je izkrcalo na Falklandskih otokih. Deset članov posadke iz nevarnih držav je odpotovalo 10. septembra. Obvestiti naše družine, da smo zdravi.

Nemčija, Rusija in Japonska

BERLIN, 19. sept. V zvezi s sovjetskim sodelovanjem z Nemčijo v poljskem vprašanju in sklepanjem nenapadalne pogodbe med sovjetsko Rusijo in Japonsko zatrjujejo v tukajšnjih poučenih krogih, da ni izključeno uresničenje velikega načrta bloka Nemčije, Rusije in Japonske, ki bi segal od Rena v Evropi do Tihga oceana. Sporazum, ki je bil sklenjen med sovjetsko Rusijo in Japonsko, bo gotovo vsaj tako velikega pomena, kakor je bil pakt med Nemčijo in sovjetsko Rusijo. Angleži se bodo posledic tega pakta zavedali šele čez nekaj časa. To spremembo položaja je napovedal že nemški zunanji minister von Ribbentrop ob prišli vrtnitve iz Moskve, ko je dejal, da nemško-sovjetski pakt ne bo ostal brez odmeva na odnose med Rusijo in Japonsko. Sovjetska Rusija se bo sedaj aktivno udeležila mednarodnih odločitev in dela za zgraditev novega reda v Evropi in svetu.

TOKIO, 19. sept. Japonska vlada je izdala včeraj uradno izjavo, v kateri pra-

vi, da je bilo premirje med japonsko in sovjetsko Rusijo na mongolsko-madžarski meji sklenjeno brez vsakega posredovanja ali sodelovanja Nemčije. Izjava dalje ugotavlja, da so vse vesti o sklepanju japonsko-sovjetskega nenapadnega pakta neresnične in je tudi sporazum o premirju le lokalna zadeva. V evropske zadeve se pa Japonska ne namerava vmešavati. Zanimivo je dalje

Dvoboj angleškega letala z nemškimi

LONDON, 19. sept. Reuter. Informacijsko ministrstvo je objavilo dogodek dveh angleških letalcev, ki sta se srečala s tremi nemškimi letali. Letala sta v veliki višini nad angleškim ozemljem. Nenadoma sta zapazila, da se jima bližajo trije nemški lovci. Skrila sta za oblak. Izvidnik se je pripravil, da bo streljal. Zaradi tega je moral za trenutek sneti masko za kisik, ker mu je pa zmanjkalo kisika, je omedlel. To je opa-

najnovejšo pisanje japonskih listov, ki niso nič ves optimistični glede bodočih odnosov med sovjetsko Rusijo in Japonsko.

MOSKVA, 19. sept. Preko tukajšnjega radia je bila včeraj podana izjava, da pomeni rusko vkorakanje na Poljsko tudi novo napredovanje boljševoizma, ki se pa s tem v osrčje Evrope, od koder je poljska zmaga pred Varšavo L. 1918 odvrnila. Tudi premirje z Japonci ne pomeni nobene spremembe sovjetske politike na Daljnem vzhodu. Sovjetska Rusija bo še nadalje podpirala »voj Kijajev« za njeno svobodo.

JAPONCI IN ANGLEŽI SO SE POROČILI

SANGHAI, 19. sept. Reuter. Angleži in Japonci so sklenili dogovor, po katerem dobijo Japonci nekaj pravic v svoji sektorju v Sanghaju, ki so jih že imeli. Drugi dogovor je bil sklenjen zaradi japonske blokade Kiangsuja v japonski provinci. Japonci so blokada že prekinili. Tudi v Cingtau je prišlo do razume in japonske oblasti so izpustile svoje stališče do Angležev.

ANGLIJA DOBAVLJA ITALIJO POMOČ

LONDON, 19. sept. Italija, ki potrebuje 12 milijonov ton premoga na leto, je začela kupovati premog v Angliji, kar pa v srednji Evropi ne more več. Trije italijanski parniki so že odpeljali premog v Italijo, šest jih je pa prispele, da ga do-
lože.

POLJAKI UNICILI RUDNIKE

LONDON, 19. septembra. Reuter. Poljaki so zalili z vodo vse rudnike v Sleziji. Rudniki bodo najmanj leto dni neuporabni. V Hamburgu je bilo aretiranih večje število ljudi, ki so metali žebice na steklo na ceste, kjer so vozili motorizirani odredi.

RUSKO VOJNO POROČILO

LONDON, 19. sept. Reuter. Komunistični vrhovnega poveljstva rdeče vojske v besedico ne omenja sestanka predstavnikov Rusije in Nemčije v Brest Litovskem. Nemški radio pa je z navdušenjem poročal o tem sestanku. V nemškem poročilu je rečeno, da sta si Rusija in Nemčija že razdelili interesne sfere na Poljskem.

VAŽNI NEMSKI GOSPODARSKI UKREPI

HAG, 19. septembra. (Reuter.) Vlada rajna je poglavitnim industrijam sporočila, da bo prav kmalu vzela sama v roke njihovo udeležbo na inozemskih filijalah. Zlasti velja to za nevtralne dežele. Z drugimi besedami bo torej nemška vlada vsa nemška podjetja pozvala, da ji prodajo akcije, ki jih imajo v podružnicah in filijalah, Belgiji, Švici, Ameriki itd. Rahn namerava raztegniti to operacijo tudi na kapitalne, ki so jih prej industrijam zemstvu investirali. Göring je industrijem sporočil, da se izpostavlja kaznim, če ne napovedajo zneskov teh investicij. Ob ring upa, da bo prodaja teh akcij rajna prinesla kakšne dve do tri milijarde mark.

EKSPLOZIJA V BERLINU

BERLIN, 19. sept. »United Presse« poroča, da se je zgodila v neki veliki zgradbi poleg letalskega ministrstva skrivnostna eksplozija. Poslopje je precej poškodovano, šipe so vse razbite. Policija je uvedla strogo preiskavo, rezultati pa še niso znani.

ARETACIJE IRSKIH REVOLUCIONARJEV

DUBLIN, 19. septembra. Irska vlada nadaljuje z zapiranjem voditeljev irske revolucionarne vojske.

Mariborska napoved. Precej oblačno vreme. Obe aji se krajevne padavine. Včeraj je bila najvišja toplota 21,3, danes najnižja 12,5, opoldan pa 16,5. Padavin ob sredi je bilo 1,4 milimetra.

Borza. C u r i h, 19. sept. Devize: Pariz 9,55, London 16,80.

zli pilot, zapustil krmilo in šel pomagat izvidniku. Res mu je kmalu nameršnil masko, pri tem pa sam izgubil zavest. Ko je izvidnik prišel k sebi, je najprej rešil pilota, nato pa še začel krmariti letalo. V tem trenutku sta se znašla med tremi nemškimi lovci, ki so začeli streljati. S spretnim manevriranjem sta Angležev napol onesveščena ušla nemskim lovcem in srečno pristala.

Pismo uredniku

Gospod urednik! — Zdi se, da je Pedagoški tečaj, ki je bil od 21.—26. avg. t. l., že davno za nami. Marsikateremu udeležencu so težki in pestri mednarodni, kakor tudi domači dogodki zabrisali plodonosne sledove za njim. Brezdvomno pa lahko rečemo, da je ta ali oni le odnesel trajne vtise o tem ali onem problemu v pogledu s kulturno pedagoškega polja. Vpravi radi tega dejstva pa je potrebno, da kratko pojasnim zlasti nekatere razširjene opombe, kakor tudi članek, ki ga je objavil »Večernik« dne 28. avg. t. l.

Pedagoški tečaj, ki ga je priredila Pedagoška centrala v Mariboru, je imel na programu izbrana poglavja in jih prav za prav lahko razdelimo v dva dela, v teoretskega in praktičnega. Teoretski del tečaja je zavzemal prve 3 dni in je obsegal tudi poglavja o »Testiranju«, »Slovenski reviziji testov«. Kot predavatelj za ti dve poglavji je nastopil dr. Schmidt iz Ljubljane. Ko koreferent na vprašanje se je prijavil še prof. kand. D. Zajc, ki pa si je izbral svobodno temo »Prvi poskusi z inteligentnostnimi testi pri nas in vprašanje njihove slovenske standardizacije«.

Pedagoška centrala, ki je sestavljala program za ta tečaj, je z zgornjima temama pravilno nakazala pot, po kateri naj se poda, danes najaktualnejše vprašanje. Vendar pa ni poskrbela, da bi se to tudi zgodilo. Tako se je na tečaju razpravljalo mnogo o statistični podlagi testov, kar bi moglo slediti šele po temeljiti pripravi in razumljivem uvodu.

V tej zvezi je treba poročevalcu »Večernika« (28. avg. 1939) pojasniti, da tudi statistična podlaga testov še ni nikako »teoretiziranje«, kajti ta je na mestu šele tedaj, ko vemo, da je tudi teoretski pripravi nekega testa že zadoščeno. Isto velja za koreferat »Prvi poskusi z inteligentnostnimi testi pri nas in vprašanje njihove slovenske standardizacije«, ki je v vseh podrobnostih prikazal le vrednosti Stevanovičevih testov, ki se uporabljajo pri nas ter jih primerjal z najnovejšo Termanovo revizijo iz l. 1937. Tudi začetnik je končno lahko posnel, kaj pomeni za nas Stevanovič, kaj Terman in kaj je glavna pot do slovenske revizije testov.

Ta referat pa ni obsegal na pr. psihološke razlage inteligentnosti in njeno današnje pojmovanje, ki je v mnogih oziroma revidiralo Binetovo stališče ter se približalo Spearmanu! To je prvo osnovno vprašanje inteligentnostnih testov in šele potem bomo mogli o njih kaj več spre govoriti. Druga, nič manj važna zahteva pa govori o standardizaciji tega gradiva, s katerim naj preizkušamo ozir. testiramo.

Prva, posebno pa še druga zahteva sta pri nas še nepoznana. Ker tudi na tečaju o tem ni bilo govora, zato si udeleženci niso mogli ustvariti prave slike. Od njih je kratkoma zahtevalo, da poznajo vsaj nekatere osnovne pojme. Od prireditelnega odbora bi vsak pričakoval, da vnaprej poskrbi za to, da bodo glavni referati dostopni najširši publiki. Koreferent se pa v kratkih izvlečkih lahko ome dije na prav posebna vprašanja, ki bodo tako zanimali tudi one, ki so v teh stvareh že naprednejši.

Decela pa je zmotno, kar misli poročevalac »Večernika« (28. avg. 1939), da bi naj predavatelja, ki sta govorila o testiranju (V. Schmidt in D. Zajc), namre da bi teoretizirala, rajši »na konkretnih primerih poskušala, kakor je to storil dr. Žgeč na svojih otrocih«.

Že na tečaju je bilo treba poudariti, da testiranje ni eksperimentiranje, kar se na pr. tudi dr. Žgeč. Tako so se vsi namreč spraševali mnogi, kaj naj bo namen popisovanju in najrazličnejšemu opazovanju učencev. Kar je delal na svojem dveh otrocih, ni testiranje! To grafično statistično utemeljeno. O kakem standardiziranem gradivu pa še zdaleka ne moremo govoriti.

Za proučevanje in določevanje socialno-ekonomskega položaja, za katero se zbirane metode (na pr. V Sims, Taussig). Ne nam dopuščajo, da izražamo s številnim indeksom posamezne stopnje. Šele sedaj jih lahko med seboj primerjamo in tudi ugotavljamo, kolikšen je njihov

Novice

Negovski grad iz 17. stoletja podirajo

V Ivajncih, ob glavni cesti Maribor—Ljutomer, se odcepi stranska cesta v približno 4 km oddaljeno vasico Negova, ki slovi daleč naokrog o svojem starinskem gradu iz l. 1612. Kraj sam je neznan in skoraj nepomemben, vendar ga zgodovina, baš radi starinskega grada, večkrat omenja. Leži precej visoko med gozdovi, na meji med mariborskim in ljutomerskim srezom in vas vidiš šele tedaj, ko doseže popolnoma blizu.

V tej lepi samotni vasi je življenje popolnoma mirno in idilično. Brez hrupa, brez vznemirjenosti teče življenje enakomerno mirno in monotono. Dika vasi so trije velikanski, skoraj jezeru podobni ribniki, kjer spomladaj cvetijo beli lokvanji. Ti ribniki, ki so ostanki prejšnjih grajskih ribnikov, dajo kraju še posebno zanimivost. Grad, ki se nahaja tu, je velikanski in je sedaj last grofov

Trautmansdorff, ki prebivajo na Češkem v kraju Toršov Tyn.

Ti grofje so silno bogati in imajo baje v svoji posesti okrog 30 grajščin z ogromnimi posestvi. Tudi pri nas v Sloveniji imajo okrog 600 oralov zemlje in sicer okrog 400 oralov gozdov in ostalo pa travnike, polja, pašnike in vinograde. Ta posestva so v Negovi, pri Mali Nedelji, v Jeruzalemu in na Polici.

Vsa oskrba teh velikanskih posestev se vrši v Negovi, kjer imajo grofje svoj velikanski, starinski grad, ki zavzema ogromen kompleks. Ta grad sestoji iz dveh popolnoma ločenih in med seboj razlikujočih se delov, ki sta nastala v različnih dobah. Starejši del, ki je zelo masiven in silno starinski, je iz 14. stoletja. Obdan je z visokim, masivnim zidom. Ta grad je napadal že kralj Matjaž. V njem so velika stanovanja za upravi

telja in za drugo osebje. Drugi del je novejši in sicer iz leta 1612. Ta letnica je zelo dobro vidna nad vhodom.

Lani v jeseni je nastal v tem delu grada ogenj, ki je uničil vso ostrešje, vse stropce, tako da je poslopje skoraj neuporabno in bi mnogo stalo, če bi ga hoteli popraviti. Zato se je lastnik odločil, da bo ta del grada podrli in tam napravil lep park. Grad že podirajo in je s tem ogromno dela, kajti v debelih zidovih je ogromno materiala, s katerim ne vedo kaj bi z njim.

Tam, kjer je stal ponosni grad, ki je ključoval tolikim napadom, bo v doglednem času urejen park in Negova, ta idilična in mirna vasica, bo dobila popolnoma drugo lice. Tudi cesto iz Ivanjcev proti Negovi temeljito popravljajo, tako da bo Negova lepa in lahko dostopna izletna točka.

Zalosten konec veselega svatovanja

V Bohinju se je pripetila strahovita prometna nesreča, kakršne dolina še ne pomeni. Na Stari Fužini se je poročila Francka Ravnikova z Jesenic s posestnikom Matijem Strgarjem. Po veseli gostiji na nevestinem domu v vasi Brod so se svatje odpeljali z avtoizvoščkom Jankom Skantarjem na postajo Bohinjska Bistrica, da bi se z večernim brzovlakom odpeljali v Jesenice. Kljub temu da je šofer previdno vozil po ozki cesti, je vozilo na ostrem ovinku pri brodskem mostu zaneslo s ceste v Savo Bohiniko. Padeč je bil katastrofalen. Vozilo se je s potniki vred prevrnilo v reko na strelho. Le izredno srečno naključje je hotelo, da je Janez Ravnik padel iz avtomobila v reko ter se tako rešil. Z nadčloveškim naporom je takoj pričel reševati druge ponesrečence. Iz narasle Save je potegnil šoferja, ki je tekel v vas po pomoč, dočim se je Tončka Grmovna sama rešila. Ravnikova žena Olga, njena dva sinova 11-letni Janko ter 4-letni Janezek ter Ravnikov brat Viktor so našli smrt v deročih savskih valovih. Iz vasi je takoj prihitela na pomoč večja skupina vaščanov, ki so pričeli iskati trupla utopljenecv. Po dolgem iskanju so potegnili iz vode Olgo Ravnikovo, ki je bila že mrtva. Malo kasneje so našli še ostale tri smrtno žrtve. Pretresljiv je bil prizor, ko so vse štiri utopljence polagali drug poleg drugega na breg Save, od koder so jih prenesli v mrtvašnico, kjer je bila obdukcija trupel. Pod vtisom strahovite tragedije po veseli svatbi žaluje ves Bohinjo.

VRNITEV NAŠIH IZSELJENCEV V FRANCIJO

V nedeljo popoldne so se vrnili naši izseljenci v Francijo, kjer je njihova druga domovina. Zalostno je bilo slovo, ker se rudarji podajajo v negotovost. Rudniki, kjer so bili zaposleni, so bili zaradi vojne evakuirani in mnogi ne bodo našli več svojih družin v krajih, kjer so jih pustili. Kljub temu da bi najraje ostali v domovini, so se s krvavečimi srci odpeljali iz Ljubljane proti Raketu.

o. Iz poštne službe. K pošti v Podčetrtku je premeščena Franja Deršek, prometna uradnica pri pošti v Smarju pri Jelšah. Iz Podčetrтка pa je premeščena v Smarje pri Jelšah poštna uradnica Ana Blažin.

o. Ban dr. Natlačen v Beogradu. V Beogradu je odpotoval slovenski ban dr. Natlačen ter obiskal podpredsednika vlade dr. Mačka in hrvatske ministre.

o. Nevaren konj. V Orehovi vasi pri Slivnici je brenil konj v lice 43 letnega posestnika Avgusta Lešnika ter mu prizadel na glavi nevarno poškodbo.

odmik od srednje stopnje, ki je kot normalna mera standardizirana v smislu normalne verjetnostne krivulje.

Če hočemo test standardizirati, potem moramo upoštevati ne samo socialno-ekonomski položaj, ampak tudi krajevne razlike tistega območja, za katerega bodo testi veljali; poleg tega pa še starostne, šolske, spolne in druge razlike. Vse te naj imajo neko skupnost ali osrednjo os, od katere se več ali manj odmikajo i boljše i slabše klasificirani poedinci.

Inteligentnostnega testa, standardiziranega na slovenske razmere in zahteve pa še nimamo. Zato bi ostalo tudi »poskušanje na konkretnih primerih«, ki ga je pogrešal poročevalec »Večernika« brez pravega smisla.

Referat o testiranju na Pedagoškem tečaju naj bi imeli le namen seznaniti s tem ali onim gradivom, ki naj bo primeren za slovensko standardizacijo; posebej pa še opozoriti na že omenjene standardizacijske zahteve in obenem vzbuditi zanimanje pri merodajnih krogih, ki bi izvedbo vse te akcije tudi materialno podprli.

Gotovo bo tudi »Večernikov« poročevalec pritrdil, da se je vprašanje o testiranju pokazalo zelo nesistematično organizirano in skoroda nepriljubljeno. Odgovornost za to gre najprej priprav-

o. V Majšpergu je odtrgal stroj za struženje v tovarni strojil 33 letnemu Leopoldu Plajnsku prste na roki.

o. Smrtna žrtev noža je postal v Hajdošah pri Ptuj pocestniški sin Stefan Zupančič. V neki gostilni so se pijani fantje sprli in stekli. Zupančič je dobil zabodljaj z nožem v srce in je bil pri priči mrtve.

o. Vlom v Rogaški Slatini. V znano restavracijo Nova Svicarija v Rogaški Slatini so vlomili neznan storilec in odnesli najemnici Ani Krepkovi za 2700 din raznega blaga.

Celje

c. Naročniki v Mozirju naj dvignejo list pri večernem avtobusu, ki vozi v Logarsko dolino.

c. Ukinitve toka. Zaradi nujnih del na omrežju bo Mestna elektrarna v Celju ukinila v nedeljo, 24. t. m., dobavo toka in sicer za mesto od 8. do 11., za okolico pa od 8. do 16. ure. Za časa ukinitve toka je treba smatrati, da je omrežje pod napetostjo.

c. Palača Pokojninskega zavoda na Kerkovi cesti, je zunaj v glavnem golova, sedaj se izvršujejo še notranja dela.

ljalnemu odboru, potem pa glavnemu referentu, kateremu je bila ta naloga tudi zaupana. Koreferenta D. Zajca, ki se je na tečaj prijavil sam, v svobodno temo, ne zadene nobena krivda.

Razširjene opombe, kakor tudi »Večernikov« poročevalec pa so opozorili tudi na nekaj drugega. S tem se je namreč očitno pokazalo, kako nujno je treba pri nas končno rešiti vprašanje standardizacije testov, da bo tako odpravljen sploh vsak nesporez. Dovolj velika je naloga, če se lotimo najprej le standardizacije inteligentnostnih testov.

Pred izvedbo vsega načrta naj bi se vršil poseben strokovni tečaj, ki bi ga v vsakem oziru podprla prosvetna oblast. Tečaj naj bi imel dvojni namen in sicer obči in posebni. Obči del naj seznanj vse prijavljence z osnovnimi zahtevami testiranja, s teoretske, kakor tudi praktično uporabne strani. Posebni del tečaja pa naj pouči le izbrane udeležence o psiholoških osnovah vsaj glavnih vrst in oblik testov, ki bodo tudi po točno določenih navodilih služili za standardizacijo slovenskih inteligentnostnih testov.

Le več resničnega medsebojnega zupanja, na drugi strani pa vsakomur vsaj toliko priznanja, kar mu gre, pa bo ta akcija morala roditi plodonosne uspehe! Prof. Drago Zajc.

c. Kolo je bilo ukradeno izpred trgovine Hofbauer v Gosposki ulici Adolfu Jager iz Lopate. Kolo je znamke »Diamant« in je vredno 700 dinarjev.

c. Novi grobovi. V Gradcu, kjer se je zdravila več let, je te dni umrla soproga upokojenega kapetana g. Egona Kainerja iz Celja, gospa Terezija Kainer v starosti 49 let. Pokojna je bila hčerka že pokojnega celjskega mestnega stavbenika Antona Dimca. Pogreb bo na mestnem pokopališču v Celju 20. t. m. ob 17. uri. — V mestnem zavetišču v Medlogu je umrla 87 letna mestna reva Apolonija Zlofova. — V javni bolnišnici v Celju je umrla 27 letna šivilja Regina Pilihovala, doma iz Tremerja pri Celju. Zaposlena je bila kot šivilja pri tvrdki R. Stermečki v Celju.

c. Koncert v korist Rdečega križa priredi vojaška godba v četrtek, 21. t. m., od 18. do 19. ure pred mestnim poglavarstvom.

c. Nesreči. 16 letna uslužbenka na postaji v Rogaški Slatini Rozalija Drofenikova, je pometala železniške vozove. Pri premikanju vlaka je padla z voza in se težko poškodovala. — 52 letni posestnik Martin Orožen iz Braslovč je padel doma s kozolca in si zlomil desno roko v rame. — Oba ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

c. Nož v prsi. 20 letnega delavca Jakoba Mlakarja iz Zič, občina Loče, je doma na dvorišču v prepiru sunil z nožem v prsi posestnikov sin Karel Dobnik iz Zič. Težko poškodovanega Mlakarja so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Ptuj

p. Prometna nesreča. Vincenc Stuhec iz Pobrežja pri Mariboru se je z neko osebo na motociklu peljal v Ptuj. Ko se je v noči vračal, je naletel na dva kolesarja. Vsled nerodnega izogibanja je sam padel. Nezvestnega, s težkimi poškodbami na glavi, so prepeljali v ptujsko bolnišnico.

p. Ptujsko lutkovno gledališče je vršilo v letošnjih počitnicah pomembno narodno delo. S svojimi 30 lutkami in lutkovnim odrom se je udeležilo narodno-obrambene tabora v Apaški dolini. Tu je uprizorilo 10 lutkovnih iger. Imele so prav zadovoljive uspehe. V kar najbolj polnem številu so prihajali k predstavam ne samo otroci ampak tudi odrasli. Lutkarje so nagradili z oduševljenim odobravanjem. To je bilo za idealne lutkarje najlepše plačilo in vzpodbuda k nadaljnjemu še večjemu delu.

p. Angleški klub Ptuj bo priredil počeni po prvem prihodnjega meseca tri začetniške tečaje. Prvega za mladino (učence od 2. razreda ljudske šole naprej), drugega za dijake gimnazije in meščanske šole, tretjega za odrasle začetnike. Pouk angleščine se bo vršil na tak način, da ne bo obremenjeval tečajnikov, posebno pa ne učencev in dijakov. Posebno se priporoča tečaj za odrasle. Pojasnila daje g. Bratkovič v prostorih »Posojilnice« na Slovenskem trgu.



— Barbka, Tvoj sinko je pa lepo zrasel na počitnicah.

— Ah, kaj še, Padel je v vodo in cunje so se mu skrčile...

Kultura

Važna kmetijska publikacija

Dr. J. Šlebing — ing. J. Marentič: Bibliografija slovenske kmetijske literature v letih 1919—1938. Izdala in založila Kmetijska zbornica v Ljubljani, l. 1938. Str. XII + 207, cena 100 din.

Kdor koli se je doslej bavil z našimi gospodarskimi vprašanji, je bil v veliki zadregi, kajti zadevna literatura je postala pri nas že docela nepregledna. Raztresena je po večini po raznih zbornikih in drugih periodičnih izdajah, ki se pojavljajo leto za letom in zopet ugašajo. In vendar je v njih zakopanega ogromno dragocenega gradiva. Da se omogoči vsem, ki se iz kakršnega koli nagiba zanimajo za naša gospodarska, zlasti kmetijska vprašanja, pregled zadevnega že izvršenega dela, je izdala mlada Kmetijska zbornica gornje delo, ki ga je z velikim trudom sestavil naš najboljši bibliograf dr. Šlebing ob sodelovanju inženirja agronomije J. Marentiča in predstavlja pač najdragocenejšo pridobitev na tem področju, kar smo jih doslej imeli in kakršno še ne morejo pokazati naši ne Hrvati in ne Srbi.

Tu ni zajetih le okoli 300 publikacij, ki so izšle iz tega področja pri nas po vojni, temveč tudi okoli 10.000 člankov, ki so raztreseni po raznih naših časnikih in časopisih. Vsa snov je vzorno in pregledno

razdeljena na splošno kmetijstvo, ki obsega zopet pododdelke, kakor kmetijska izobrazba, organizacije, gospodarstvo, agrarna politika, agrarna reforma, socialni problemi slovenske vasi, kmetjsko gospodinjstvo itd., dalje splošno poljedelstvo (pododdelki: žitarstvo, okopavine, travništvo, industrijsko rastlinstvo, hmeljarstvo, vinogradništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo), splošna živinoreja (pododdelki: govedoreja—mlekarstvo, konjereja, svinjereja, reja malih živali, čebelarstvo in sviloreja) ter gozdarstvo z lovstvom in ribištvo. Dodani so delu še: bibliografski podatki o slovenskih kmetijskih strokovnjakih in pisateljih.

Že iz bežnega pregleda je razviden strogo znanstveni značaj tega odličnega dela, ki smo ga doslej tako zelo pogrešali in ki bi nedvomno sijajno služilo vsem, ki se kakor koli zanimajo za ta vprašanja. Vsak bo gotovo tudi od srca hvaležen Kmetijski zbornici, ki se je pri nas prva lotila tega prepotrebne dela in se ni ustrašila žrtve zanj. Ker je delo odlično tudi po zunanji opremi, smo prepričani, da bodo posegli po njem takoj vsi zainteresirani, služilo namreč ne bo izbornu le strokovnjakom, publicistom itd., temveč tudi naprednim praktičnim gospodarjem.

Šport

Vojna in boksarski sport

Tik pred izbruhom prve svetovne vojne, sredi poletja 1914., je bil boksarski sport v Angliji na višku. Še danes obžalujejo mnogi ljubitelji tega sporta, da je prišla vojna in nenadoma prekinila nekaj boksarskih karier, ki jih po vojni ni bilo več na ringu. Večina angleških boksarjev je oblekla uniformo in ko so jo slekli, niso bili več boksarji. Za fronto pa se je boksarski sport začel razvijati kot del dnevne fizične kulture vojakov.

Od takratne generacije boksarjev je bil najbolj znan »Bombardir« Wells. V najlažji kategoriji je bil prvak miniaturni Jimmy Wilde, ki je bil od vojaških komisij večkrat zavržen kot premajhen, da bi lahko služil vojake. Trije drugi so bili Jim Driscoll, Freddie Welsh in Johnny Basham. Driscoll je bil še po vojni, ko je bil že v svojem 41. letu, mojster na ringu. To je dokazal tudi v borbi proti

Francozu Charlesu Ledouxu; pravijo, da je bil ta boj najlepši, kar jih je sploh kdaj bilo v Angliji. Freddie Welsh je tik pred vojno postal svetovni prvak z zmago nad ameriškim Nemcem Willie Ritchiejem.

Z vojno so se seveda javni nastopi v Angliji nehali. Boksarji pa, ki so bili mobilizirani, so v odmorih za fronto učili druge vojake, kako se križajo roke in iz te generacije je po vojni izšlo veliko številu dobrih novincev.

Sedaj se dogodki ponavljajo. Svetovni prvak Len Harvey in Tommy Farr sta oba mobilizirana v angleškem letalstvu. V dolgih urah čakanja sovražnih letal bosta verjetno po zgledu svojih prednikov učila boksat svoje tovariše v uniformi in tako bo vojna spet vrgla na površje nekaj dobrih novincev, stari pa bodo šli v pokoj.

Spored tekem v nedeljo

MARIBORSKO OKROŽJE:

I. razred:

v Mariboru: Železničar—Rapid,
v Čakovcu: Gradjanski—ČSK,
v Murski Soboti: Mura—Maribor.

II. razred:

v Mariboru: Slavija—Drava,
v Ptuj: Ptuj—Lendava.

Rezervna moštva:

v Mariboru: Železničar—Rapid kot predtekma.

Juniorsko prvenstvo:

Slavija—Maribor.

CELJSKO OKROŽJE:

I. razred:

v Trbovljah: Amater—Celje,
v Celju: Olimp—Hrastnik.

II. razred:

v Štoreh: Štore—Jugoslavija.

JUNIORSKO PRVENSTVO:

Celje—Olimp.

SLOVENSKO-HRVATSKA LIGA:

v Zagrebu: Hašk—Hajduk,
v Splitu: Split—Gradjanski (Z),
v Subotici: Bačka—Concordia,
v Sarajevu: Sašk—Slavija (V),
v Ljubljani: Ljubljana—Slavija (O).

NOGOMETNA LIGA JNS-a:

v Beogradu: Jugoslavija—Bata,
v Skoplju: Gradjanski—Bask,
v Novem Sadu: Vojvodina—BSK,
v Subotici: Žak—Zemun.

OPOZORILO!

Tistim naročnikom, ki imajo zaostanke z naročnino za »Večernik«, bo uprava v začetku prihodnjega tedna začela PREKINJATI POŠILJANJE LISTA. Zato prosimo cenj. naročnike, ki ne želijo, da se jim dostava lista zaradi neopracovane naročnine ukine, da še tekom tega tedna nakažejo zaostalo naročnino za nazaj in za tekoči mesec.

UPRAVA »VEČERNIKA«.

Slovanski lingvistični atlas

Za tretji mednarodni kongres slavistov, ki bo v Beogradu od 18. do 25. t. m., je bil v zadnjem času zaradi izbruha vojne odpovedan, so bili pripravljeni razni predlogi, o katerih smo deloma že poročali v referatih o kongresnih publikacijah. Največ bi se bil ta kongres ukvarjal z vprašanjem izdaje staroslovenskega besednjaka, a sprožen je bil tudi predlog za mediteranski in vseslovenski lingvistični atlas. Med vsemi temj predlogi se zdi najvažnejši poslednji. Tak atlas ne bi bil potreben samo slavistom, ampak tudi širši javnosti, ker bi nam sam po sebi dal resnično podobo slovenskih jezikovnih skupin s tem narodnih meja. Zlasti pri nas smo se vedno navezani na atlase tujih, neslovenskih izdaj, ki ne le da niso nikoli enotni, ampak tudi niso točni in neprijetni. Razložki med mejami posameznih jezikovnih skupin v Evropi so na razpoložljivih zemljevidih tako veliki, da odpirajo pripadnostno vprašanje celih pokrajin. Tako pogreški se delajo celo pri mejah slovenske, katere ozemlje je majhno, zato se ne smemo čuditi, da so netočnosti pri večjih slovenskih jezikovnih ozemljih, kakor je n. pr. poljsko ali rusko, še neprijetne večje. Po izdaji strogo znanstvenega atlasa, bi dobili dokončno jasno podobo. Obenem bi služil tudi kot podlaga za izdaje vseh drugih, posebno političnih atlasev slovenskih narodov.

r.

k. Razstava Zorana Mušiča v Beogradu. V drugi polovici oktobra bosta priredila v paviljonu »Cvijeta Zuzorić« v Beogradu skupno razstavo svojih slik naš mariborski akad. slikar Zoran Mušič in znani hrvatski akad. slikar Frane Šimunić. Zoran Mušič bo razstavil večinoma najnovejše gvaše iz Dalmacije.

k. Likovna razstava v Mariboru. Mariborski likovni umetniki pripravljajo za konec letošnjega leta novo razstavo svojih del.

k. Arijski svetovni nazor. Dr. Wilhelm Hauer v Tübingenu je ustanovil seminar za »arijski svetovni nazor.« Njegova stolica obsega sedaj indologijo, primerjalno vesrstvo zgodovino in arijski svetovni nazor.

k. Španska umetnina v domovini. Dragocene španske umetnine, ki so bile za časa državljanske vojne odposlane v Švico in pozneje v Ženevi razstavljene, so se sedaj vrstile domov.

k. Gostičevo gostovanje v Zagrebu. V torek zvečer je gostoval v zagrebški operi prvič v letošnji sezoni znani član ljubljanske opere Josip Gostič. Nastopil je v vlogi Hermana v Čajkovskega »Pikovih dami« in dosegel po glasni sodbi kritike popoln uspeh. Kritika pravi, da je Gostič pevec nenavadne višine in igravec močne impresije. Gostič bo, kakor znano, gostoval v letošnji sezoni večkrat v Zagrebu in Beogradu.

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

18

»Seveda bo, toda pred menoj se naj pazi. Jutri se odpeljemo v Reykjavik in čez teden dni se vrnem s čolnom. Ta čas lahko urediš hišo.«

Bil je čas, da gredo k stricu. Ericsson je obotavljaval. Magnus je bil strašno razvoden. Strah ga je bilo pred družbo, kaj naj počne z rokami in nogami, če stric in Švala sprejmeta kolikšnakoli obnaša. Če bi bila Švala tista, ko nekoč Jezilo ga je, da se je razvila v da-

Služkinja je odprla vrata. Ko je uglela Magnus v notranjosti po tleh preprosto, bi bil najrajši pobegnil. Toda bilo je na hodniku se je pojavil Gunnarsson. »Ni hotel priti: ne pozna te še in tujcem ne smem v hišo.« Magnus in se čudi spre-

membam in novotarijam v hiši. Na omari pri oknu so stale knjige. Tudi to je

bilo Švalino. Vaza poljskih rož je prijetno vplivala. Pohištvo je bilo novo, preprosto in okusno.

Magnus je komaj sedel, ko je prišla S služkinjo sta nosili večerjo. Ta pogled je vzbudil v Magnusu občutek domačnosti in ko se mu je Švala še nasmešnila, je njegova boječnost povsem izginila.

Pri večerji so se pogovarjali o vsakdanjih stvareh. Gunnarsson je seveda spregovoril o ribah, in Magnus je povedal, kako so se pogodili z Gudmundssonom.

Gunnarsson in Švala sta sicer vedela, da ima Gudmundsson vse posle v Skarsstödu v svojih rokah, ni jima pa bilo znano, kako kruto ravna Gudmundsson z delavci. Oba moža sta spadala skupaj kot edina »bogataša« v kraju; bila sta delodajalca. Tako je prišlo, da ni dosti vedel o Gudmundssonovem nasilnem vladanju nad ribiči; zato si tudi ni mogel misliti, kaj pomeni namen obeh mornarjev.

»Vesel sem, da ostaneš tu«, je dejal. »Skarsstöd potrebuje novih ljudi, in tvoji

prijatelj Ericsson se mi zdi močan dovolj, da opravlja delo za dva.«

»Močan dovolj — se je začel navedovati zanj Magnus in mu peti slavo. Pripovedoval je tako živahno, da sta ga oba gostitelja navdušeno poslušala. Povedal je tudi, kako je rešil bojo in želel za to samo dvanaest ur dopusta, namesto da bi zahteval kaj več. Magnus ga je začel kritizirati.

»In to je storil, samo da bi lahko begal za dekletom, ki se je vanj zaljubil — toda neko zlo čarovnijo je morala storiti z njim, kajti odtlej je čisto spremenjen.« Švala ni rekla nič, oče se je pa glasno zasmel.

»Prav lahko si predstavljam, kako se dekleta ozirajo za njim«, je menil. »Toda gotovo bo našel tu kako ljubko stvarco, ki bo zanj, in se bo končno le ustalil.«

»Ne verjamem, da bi se sploh kdaj poročil, in tudi ne verjamem, da se bo kdaj ustalil«, pravi Magnus prepričevalno. Nato so pospravili posodo. Gunnarsson je ponudil cigareto, in Švala je pletla. Od zunaj je prihajalo šumenje reke in zategli kriki ptic. Dekle je poslušalo pogovor obeh mož, kakor bi poslušala reko. Misli- la je na Ericssona.

Bil je drugačen, kakor so možje, ki jih je doslej spoznala. Celu v Kopenhagnu ni mogla ... Pa tudi način, kako jo je po-

gledal, je bil tako drugačen od motrenja drugih mož.

Švala ni bila navajena, da bi jo gledali kakor kako klado, in povrhu še nezanimivo klado. Če bi bil Ericsson, kakor drugi možje, bi je njegova ravnodušnost ne motila; toda da on ravna z njo, kakor da bi je sploh ne bilo, je vzbudilo v njej doslej neznano čustvo — čustvo upora. Vse do tega trenutka je živila v raju mladega dekleta; vse, kar se je nanašalo na drugi spol, so bile zanj besede in nič drugega ko besede — zakon, ljubezen, flirt in tako naprej: vse te besede je uporabljala in si domišljala, da pozna njihov pomen, v resnici pa ni od vsega razumela niti trohice. Z dugimi besedami: njen duh je bil še čisto deviški.

Če bi bila Švala sposobna kakršne koli nečiste misli, bi si nikoli ne izbrala Gudmundssona za moža. Njegovo zasnitev je sprejela, ker ji je on pomenil prav tisto, kar vsak drug mož. Za kak vesel izlet bi si izbrala kakega mladega moža, ki jih je toliko spoznala v Kopenhagnu, toda kot zakonec je bil Gudmundsson prav tako dober; še boljši celo: spoštovala je njegovo pamet in poznanje sveta. Razen tega je želel tudi oče, da bi ne zapustila Breidifjorda, in ta želja je bila zanj toliko ko ukaz.

(Dalje sledi.)

Zanimivosti

Zgodovinska igra o usodi Ukrajine

Kako so nekdanji velikaši pozneje pa diplomacija krojili usodo Ukrajine

Skrajni zapad ruskega področja je dobil v 13. veku ime Ukrajina, ko je bilo to ozemlje geografsko priključeno Rusiji kot »krajno« področje.

IZ PRVE ZGODOVINE

V dobi med 7. in 5. stoletjem pr. Kr. je to ozemlje pripadalo Skitom, kasneje Sarmatom in Alanom. V 2. stoletju po Kr. pa so na to ozemlje vdrla Goti, ki so jih kasneje pregnali Huni. Koncem 4. veka se na tem področju prvič pojavljajo slovanska plemena, med njimi kot najmočnejši Anti, ki se še danes smatrajo za nekake predhodnike ukrajinskega naroda. Po zgodovinskih dejstvih se še danes smatra Ukrajino kot prvo domovino Slovanov, od koder so se kasneje razširili proti zapadu, severu in jugozapadu. Prva zgodovina Ukrajine je tesno povezana z zgodovino ostale Rusije. Takrat je igralo glavno vlogo veliko mesto Kijev, ki pa je prenehalo biti v 12. stoletju prestolnica večje kneževine.

ZEDINJENA UKRAJINA SAMOSTOJNA DRŽAVA

V 12. stoletju so galicijski knezi pod svojo vladavo zedinili Ukrajino od Karpotov do Djepra in ustanovili galicijsko-volinsko državo s središčem v Halicu. Največji razmah je ta država doživela v 13. veku pod vladavo Romanova in njegovega sina Danila. Po smrti dinastije Romanov je ukrajinska država izgubila samostojnost. Galicija je pripadla Poljski, Volinija Litvi, Podkarpatska Rusija pa Madžarski.

POD LITVANSKIMI VLADARJI

V tej dobi so pripadli vzhodni ukrajinski predeli veliki kneževini Litvi. Litvanski vladarji so v tej dobi osvobodili Ukrajino pred Tatari, ukrajinski knezi pa so postali njihovi vazali. Toda ukrajinska kultura je bila tako silna, da je presegla litvansko, Litvanci so sprejeli ukrajinski jezik in ukrajinsko kulturo.

ODPOR PROTI VPLIVU POLJSKE

Koncem 14. veka je nastopila med Poljsko in Litvo personalna unija. Poljski vpliv je postal tako močan, da so se pričeli Ukrajinci upirati, kar je Moskva s svoje strani še podpirala. Ukrajinski knezi so pričeli brezobzirno borbo proti Litvi, ki pa je te upore energično zadušila in postavila svojega vojvodo. Na podlagi lublinske unije so ukrajinske pokrajine prišle 1659 pod poljsko oblast, razen vojvodstva Brest. Ukrajina je bila od 15. stoletja dalje neprestano pozorišče tatarskih vpadov s Krima. Tatari so slično kakor Turki napadali podeželje, ropali in požigali. Proti tej tatarski nasilnosti je pričela južna Ukrajina organizirati odpor, ki je našel svoj steber v Kozakih, ki so bili nekaka vojaška kasta.

VOJAŠKA ZAŠČITA KOZAKOV IN BORBA PROTI FEVDALIZMU

Pod vojaško zaščito Kozakov so pričeli Ukrajinci živalno naseljevati plodne stepe južne Ukrajine. Tu so nastali

velikanski fevdi ukrajinskih in poljskih velikašev. To zbiranje zemljiške veleposesti pa ni bilo vseč Kozakom, ki so se uprli in vzporedno silovit odpor proti poljskim in ukrajinskim fevdalcem. Upor pa so dobro oborožene fevdalne čete zadušile. Kmalu nato so se Kozaki uprli tudi proti Poljakom, in sicer zaradi tega, ker je Poljska branila zemljiško veleposest in ker je hotela vsiliti Ukrajincem katoliško vero. Po dolgotrajnih borbah so se Poljaki morali vdati. V Ukrajini je zmagało pravoslavlje.

SAMOSTOJNO ATAMANSTVO IN PADEC POD MOSKVO

Kljub temu pa so Kozaki še naprej vodili ogorčeno borbo proti fevdalni zemljiški gospodi. V 17. veku je prišlo do novega velikega upora, ki je bil rešen s posebnim dogovorom. Vojvodstva Kijev, Braclav in Černigo, so pripadla pod avtonomno oblast kozškega poglavarja — atamana. Kljub tej samostojnosti pa se razmere niso mogle izboljšati. Zemljiška gospoda je še naprej do skrajnosti izkoriščala kmetstvo in delavsko ljudstvo. Zaradi večnih uporov je naposled posredovala Moskva in samostojno vojvodstvo je padlo pod oblast carja Alekseja. Kozaki ataman pa je skupno z ruskim carjem pričel sklepati politične zveze s Švedsko, Turško in Transilvanijo. Cilj teh diplomatskih zvez je bil v tem, da se razdeli Poljska. Ta načrt pa je s smrtno kozškega atamana propadel.

PONOVNA ZVEZA S POLJSKO IN POSKUS OSVOBOJENJA

Med novim kozškim poglavarjem in ruskim carjem je prišlo do velikih naspotij. Kozaki so odpovedali dogovor z Rusijo in koncem 17. veka ponovno sklenili zvezo s Poljsko. Na podlagi tega dogovora je postala Ukrajina tretji sestavni del poljsko-litvanske federacije. Poljski in ruski zemljiški fevdalci pa so s posebnim sporazumom razdelili Ukrajino.

V dobi severnih vojn je skušal ukrajinski ataman Mazepa s pomočjo Švedske priboriti Ukrajini svobodo. Z bitko pri Poltavi 1709 pa je ta načrt propadel.

POD RUSKO OBLASTJO

Odtlej je vodila Rusija, kar se tiče Ukrajine, posebno politiko. Pred očmi ruskih poglavarjev je neprestano lebdela načrt, kako Ukrajino priključiti Rusiji. Ruska carica Katarina II. je 1764 uničila kozško atamanstvo in proglasila Ukrajino za rusko pokrajino. Ob priliki druge delitve Poljske pa so pripadla Rusiji še področja Kijeva, Vilnije in Podolije, do čim je Galicija že ob prvi delitvi Poljske pripadla Avstriji. Tako je prišla velika večina Ukrajincev pod rusko oblast.

VELIKA OSVOBODILNA REVOLUCIJA 1904-5

Med Ukrajinci je ponovno zažarela misel osvobojenja in državne samostojnosti. Nastopil je narodno osvobodilni pokret, ki je v letih 1904-5 dobil izraza v

veliki revoluciji, ko so nastopili Ukrajinci odločno s svojimi zahtevami v ruski dumi, kjer je ukrajinska skupina 45 narodnih poslancev zahtevala, da dobi ukrajinski narod svoje pravice. Ruski mogotci so ukrajinsko narodno revolucijo zadušili in ruska oblast je bila zopet vzpostavljena do velike revolucije 1917, ko so se Ukrajinci znova uprli.

V LETIH 1917-19

S pomočjo avstrijskih in nemških čet so se Ukrajinci 1917 odcepili od Rusije. 1918 je bilo zopet vzpostavljeno kozško atamanstvo, ki ga je podpirala zlasti Nemčija. Ker pa je prav takrat izbruhnila v Nemčiji revolucija, so Ukrajinci izgubili s tem svojo najmočnejšo oporo. V februarju 1919 so vdrla v Ukrajino boljševiške čete in odstavile petčlanski direktorij, ki je vodil takrat Ukrajino. S tem je postala Ukrajina sovjetska socialistična republika. Dolgo časa pa je še bila Ukrajina bojišče med boljševiki in četami generala Denjškina. V borbi so zmagało boljševiki, ki so tudi prenesli sedež vseh oblasti v Harkov. Poljski je pripadla vzhodna Galicija, Češkoslovaški Podkarpatska Rusija, ostali predeli Ukrajine pa so prišli pod sovjetsko Rusijo.

NAJBOGATEJŠA ŽITNICA

Ukrajina je najbogatejša žitnica v Evropi. Kot taka je bila že v dobi nemške politike pod Bismarckom področje, ki so

ga smatrali Nemci za svojo interesno sfero. Takrat se je nemška diplomacija sukala poglavitno okoli tega vprašanja. Po sedanjih zasedbi Ukrajine s strani Rusije pa v tem vprašanju menda ne bo nobenih iluzij za bodočo diplomacijo.

Bela Rusija

Pokrajina, na kateri živijo Belorusi, bila razdeljena pod oblast sovjetske Rusije in Poljske. Pod Poljsko so spadali vojvodstva Vilna, Polesje, Bialostok in Novogrodensk. Pod Rusijo pa se je nahajala nekdanja gubernija Minsk, katero so bile kasneje še priključene guberniji Homel, Smolensk in Bitesp. Ta del Belorusije meji na zapadu z Letonijo, na severu in vzhodu pa na ostalo Poljsko, na jugu na Ukrajino. Površina te pokrajine sovjetske Rusije, dočim ni ji na jugu na Ukrajino. Površina te pokrajine znaša 127.000 kvadratnih kilometrov, živi pa tu 5.000.000 prebivalcev, od tega 81 odst. Belorusi, 8 odst. Židovi, 2 odst. Poljaki in 1 odst. Ukrajincev. V mestih živi približno 17 odst. vsega prebivalstva, ostali so na podeželju. Vseh Belorusov je okoli 5 milijonov. Večina jih živi v sovjetski Belorusiji, 1.000.000 v poljskem predelu Belorusije, okoli 700.000 pa je raztrganih po širni sovjetski Rusiji.

Belorusija je v glavnem kmetijska pokrajina s poglavitnimi pridelki: krompir, koruza in rž. Zelo je razvita tudi živinoreja. Skoraj tretjino vse površine pokrajine zasedajo močni gozdovi. Belorusija je povezana z ostalo sovjetsko Rusijo z dvema železniškima progama: Moskva—Minsk—Leningrad—Homel—Bitesp.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za oglas je din 8.—. Družbe, preklicli, dopisovanja in ženski oglasni dne 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglas je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvofoldno. Oglasni dnevi in enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglas se plačuje takoj pri naročilu. Ostronje in vpisati v pisnu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vsa pismena odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

NOGAVICE — PLETENINE

volno za strojna in ročna dela, konjske koce, postelne odeje, platno — perilo, blago za ženske obleke itd. dobite ugodno v novi trgovini in platinici »MARA«, Koroška cesta 26. 7888—1

OPOZORILO!

Justa Job, hišnica trg. grem. se opozarja, da neha z lažljivimi anonimni dopisnicami drugače bom ne samo policijsko, ampak tudi sodniško postopala. Lea Bošnjak. 8933—1

VIDIŠ

pa je le res, da kupiš klot, plašče, aktovke, kovčge, obleke, čevlje, perilo, sviterje, koce, odeje, delavske obleke najmočnejše in ceneje kot povsod v Manufakturi »Graj ske starinarne«, Maribor, Ve-trinska 10. 8946—1

OPOZARJAMO

na novo prevzeto restavracijo »Lovski dom« nad tremi ribniki. Vedno, mrzla in topla jedila. Prvo vrstna vina. Se priporoča Dragica Zubanc. 8950—1

GOSTILNICA

visokokvalitetno »Laško pivo«, marčno in termalno v sodčkih in zabojih dobavite pri glavni zalogi hotel »Orel«, Maribor. 8951—1

LAŠKO PIVO

marčno in termalno varjeno na plzenski način toči odprto in v steklenicah, hotel »Orel« 8952—1

Posest

Prodajam novo zidano HIŠO z vrtom za din 22.000. Polovico dam na obroke. Dobrava št. 175, pri Mariboru. 8948—2

Kupim

HRANILNE KNJIŽICE stare vloge — Ljubljanska kreditna banka, Mestne hranilnice — kupim takol. Ponudbe na upravo lista pod »Posestnik«. 8941—3

KUPIM

2 sode do 13 lit. Vprašati Meli ska 64. Mavrenčič. 8945—3

Stanovanje

SOBO S ŠTEDILNIKOM oddam za 1. oktober t. l. Bol-ienška 4. 8936—5

SOBO

lepo, veliko in malo kuhinjo, din 300.— oddam stalnemu nameščencu. Stritarjeva ul. 5 8937—5

SOBO

s štedilnikom oddam. Bife, Tržaška 1. 8939—5

SOBO IN KUHINJO

oddam. Studenci, Jurčičeva ul. 93. 8947—5

TRISOBNO STANOVANJE 825 din mesečno v Krekovi uli ci 5-I odda se od 1. X. t. l. — Videti od 15. do 19. ure. 8949—5

SLADKI IN STARI MOŠT rizling in traminec pri Hal-bärthnu. Kalvarska 2. 8953—4

ODDAM SOBO IN KUHINJO Tržaška 82. 8954—5

NOVA SONČNA SOBA kuhinja, 5 m², se odda mirni starejši stranki din 200.— Ipavčeva 9, Pobrežje (Špaso-vo selo). 8955—5

Stanovanje išče

ISČEM DVOSOBNO STANOVANJE s kuhinjo. Ponudbe na upra-vo »Večernika« pod »Mirna stranka«. 8944—6

Sobo odda

ODDAM SOBO tudi brez hrane ter sprejemno sestanovalec. Erijačeva 10. 8940—1

PRAZNA SONČNA SOBA se odda 1. oktobra stranki (1—2 osebi). Odsta-je v popoldnevih. Dušanova 9. 8942—2

Opremljena soba z dvema posteljama in kupa-lico išče s 1. oktobrom kakor-ski par brez otrok. Reflektir-je se samo na čisto, lepo sobo v bližini parka. Ponudbe pod »Za-konski par« na upravo lista.

Službo dobi

UČENKA za trgovino s primarno sol-sko izobrazbo. dobri star-šev se sprejme pri Kravos. 8906—9

KUHARICA zmožna samostojnega gospodar- dinstva, snažna in dvojezična sprejme k boljši dvojezični družini. Ponudbe je poslati na upravo pod »Dobra kuhar-ica«. 8934—3

KOVAŠKEGA POMOČNIKA ki nadomestuje molstvo iščem. Zg. Sv. Kungota. Kr. rošec. 8938—3

ISČEM POSTREZNIČO za takol. Erijačeva 12. Mala 8943—2



Umril je danes ob 8.15 uri po kratki mučni bolezni v 56. letu življenja gospod

DR. HOJNIK IVAN

državni tožilec v Mariboru.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši dne 21. t. m., ob 2. uri po-poldne, iz hiše žalosti na Zg. Polskavi na farno pokopališče isto-tam.

Maribor, Zg. Polskava, 19. septembra 1939.

Žalujoči:

Hojnik Hela in otroci, dr. Fran Hojnik in rodbina, dr. Adolf Pe-čovnik in otroci, Sicherl Marija in otroci ter ostalo sorodstvo.

Časopisni papir

zelo ugodno na prodaj v uprav. »Večernika«.

Mal' položi dar domu na oltar!